

Mál nr. 330/2025

Nafn málskotsaðila (M)

Nafn varnaraðila (V)

Heiti vátryggingar: Slysatrygging.

Rétthafi vátryggingarbóta.

Gögn.

1. Málskot mótttekið 10. september 2025 ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 23. október 2025 ásamt fylgiskjölum.

Málsatvik.

Sonur M, X, lést af slysförum í nóvember 2024 og var á dánardegi vátryggður samkvæmt slysatryggingu Y hjá V. Í málskoti er gerð athugasemd við að kærasta X, Z, hafi fengið dánarbætur greiddar úr vátryggingunni þrátt fyrir að samband þeirra hafi aðeins varað í skamma hríð og þau ekki verið í skráðri sambúð. Foreldrar M hafi haft spurnir af því að bótafjárhæðin hafi numið 16 milljónum króna en það hafi ekki fengist staðfest hjá V. V hafi í svörum sínum til M vísað til þess að X hafi skilið eftir sig sambúðarmaka, X og Z hafi átt sameiginlegt lögheimili og haldið sameiginlegt heimili. M sé ósammála þeirri túlkun enda taki hugtakið sambúðarmaki aðeins til skráðrar sambúðar. Sé það til samræmis við almenna málvenju og íslenskan rétt. Að öllu jöfnu sé það þá þannig að vátryggingarfélögin tryggi aðeins réttindi sambúðarmaka þegar aðilar eru í skráðri sambúð. X og Z hafi aðeins búið saman í tæplega tvö ár þegar hann lést og hafi hvorki látið skrá sambúð sína né haft það í hyggju. Hafi X þá leitað til lögmanns til að tryggja eignir sínar. Fyrirliggjandi er yfirlýsing þess lögmanns, dags. 22. júní 2025, sem X leitaði til um vorið 2023 til að kanna hvernig hann gæti tryggt eignarhald sitt á íbúð sinni þrátt fyrir að sambúð væri fyrirhuguð. Hafi V samkvæmt framangreindu því ekki verið heimilt að greiða Z dánarbætur vegna andláts X.

Í bréfi V til nefndarinnar er lýst þeirri afstöðu að ákvörðun þess um greiðslu dánarbóta til Z hafi verið til samræmis við gildandi vátryggingarskilmála, vátryggingarskírteini og þá framkvæmd sem almennt sé viðhöfð við túlkun hugtaksins „sambúðarmaki“ í vátryggingum. Er áréttað að X og Z hafi haft sama lögheimili, rekið sameiginlegt heimilishald og verið skráð sem „makar“ í kerfum V og því notið sameiginlegrar verndar samkvæmt heimilistryggingu. Í skírteini vátryggingarinnar komi skýrt fram að „maki eða sambúðarmaki“ sé rétthafi bóta. Skilmálar vátryggingarinnar geri hvorki kröfu um formlega skráningu né lágmarkstímabil sambúðar heldur sé í framkvæmd, m.a. hvað varðar fjölskyldutryggingar, miðað við það að einstaklingar sem búa saman, hafa sameiginlegt lögheimili og reka heimili saman séu sambúðarmakar. Í þessu tilviki hafi öll framangreind skilyrði verið uppfyllt.

Álit.

Í sérsömdum skilmála umræddrar vátryggingar kemur fram að dánarbætur séu greiddar til maka/sambúðarmaka. Fjárhæðin sem tilgreind er sem dánarbætur til maka er 10.880.267 kr. miðað við verðlag í janúar 2016, en jafnframt kemur fram að fjárhæðir fylgi vísitölu neysliverðs. Má því ætla, m.t.t. breytinga á vísitölu neysliverðs, að sú fjárhæð hafi verið um 16 milljónir kr. á dánardegi X.

Ekki er frekar tilgreint í skilmálum hvaða skilyrði þurfa að vera uppfyllt svo um „sambúðarmaka“ sé að ræða en að mati nefndarinnar færi vissulega betur á því. Í öðrum vátryggingum sem V býður upp á, s.s. fjölskyldutryggingu, er hins vegar miðað við að um sambýlismaka sé að ræða eigi einstaklingar sameiginlegt lögheimili á Íslandi, búi á sama stað og hafi sameiginlegt heimilishald. Virðist óumdeilt að á dánardegi X hafi öll framangreind skilyrði verið uppfyllt.

Fólki í sambúð ber ekki skylda til að skrá hana sérstaklega og verður ekki fallist á það með M að almennur málskilningur sé sá að „sambúðarmakar“ nái aðeins til fólks í skráðri sambúð. Er nefndinni þá ekki kunnugt að það tíðkist almennt hjá vátryggingafélögum að gera kröfu um að sambúð sé skráð svo um sambúðarmaka í skilningi skilmála þeirra sé að ræða. Svo unnt sé að gera slíka kröfu þyrfti að mati nefndarinnar að tiltaka það sérstaklega í skilmálum að hugtakið sambúðarmaki taki aðeins til einstaklinga í skráðri sambúð.

M vísar jafnframt í málskoti til þess að það sé til samræmis við íslenskan rétt að túlka hugtakið sambúðarmaki svo að sambúð þurfi að vera skráð svo skilyrði þess séu uppfyllt. Vissulega er það svo að í ýmsum lagabálkum er sett skilyrði um skráningu sambúðar svo að tiltekin réttindi eða skyldur stofnist en það er þó alls ekki algilt. Verður t.a.m. ekki séð af skilgreiningu á hugtakinu sambúð í lögum

um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 að skráning sambúðar sé skilyrði fyrir greiðslu makalífeyris við andlát.

Af öllu framangreindu er afstaða nefndarinnar sú að Z hafi verið sambúðarmaki X er andlát hans bar að. Verður það ekki talið hnekkja þeirri afstöðu að sambúð þeirra hafi aðeins staðið í tæp tvö ár eða að X hafi, í aðdraganda þess að þau tóku upp sambúð, leitað til lögmanns í þeim tilgangi að fá nánari upplýsingar um réttarstöðu sambúðarfólks varðandi eignarrétt og hlutdeild í eignarmyndun með það að markmiði að tryggja að eignir hans yrðu áfram séreign hans.

Að fenginni þeirri niðurstöðu verður að telja að V hafi verið rétt að greiða dánarbætur vegna andláts X til Z.

Niðurstaða.

Kröfu M á hendur V er hafnað.

Reykjavík, 20. janúar 2026.
rafræn undirskrift

Guðmundur Sigurðsson

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Heiða Óskarsdóttir